

LITERATURA

Peter Terrin es dona a conèixer amb un «thriller» claustrofòbic»

‘El vigilant’ va guanyar el Premi de Literatura de la Unió Europea el 2010

JORDI NOPCA
BARCELONA

A Gratacels, l'escriptor anglès J.G. Ballard (1930-2009) va imaginar un edifici que fos capaç d'oferir als seus inquilins tot el que necessitessin, des de supermercats fins a escoles, restaurants i piscines. D'aquesta manera no els calia establir cap contacte amb la resta del món. La situació, aparentment idíl·lica, degenerava cap al malson quan els propietaris dels pisos més alts començaven a patir problemes de subministrament elèctric i les tensions veïnals creixien. Ballard, un dels grans exponents de la novel·la distòpica de la segona meitat del segle XX -va escriure, entre d'altres, *Crash* i *L'illa de ciment*-, imaginava el seu gratacels decadent el 1975.

Trenta-cinc anys després, Peter Terrin guanyava el Premi de Literatura de la Unió Europea amb la seva quarta novel·la, *El vigilant* (Raig Verd), en la qual la decadència d'un altre edifici sinistre és explorada a fons, però aquesta vegada gairebé exclusivament des de les seves entranyes. És a l'aparcament del soterrani on viuen els dos protagonistes del llibre, el narrador, el Michel,

i el Harry, dos vigilants que aspiren a fer molt bé la seva feina per poder sortir del seu aïllament i ocupar-se dels jardins d'alguns dels habitants dels apartaments de luxe que des de baix només poden intuir. “El punt de partida era fer una novel·la d'intriga amb tan poc material com pogués -comentava l'autor durant la visita a la Setmana del Llibre en Català-. L'edifici que vigilen té 40 pisos, i els apartaments són de 1.000 m². Cada pis és diferent: n'hi ha un que recorda un castell medieval, un altre que reproduïx les particularitats d'una mesquita... Simbolitzen les diferents cares del món”.

Una novel·la deslocalitzada

El Harry i el narrador no ho saben, tot això. Es limiten a fer tornos de cinc hores, a menjar llaunes de conserva i a saludar els veïns que de tant en tant surten o entren del soterrani amb els seus vehicles fastuosos. “El Harry i el Michel estan obligats a compartir un lloc molt petit -recorda Terrin-. El Harry és un tipus dur, segueix les normes sense qüestionar-se res. El Michel és una mica més gran i té més dubtes”. Si l'autor hagués d'imaginar nacionalitats per als seus dos protagonistes, el primer seria nord-americà i el segon euro-

L'autor de Tielt (Flandes) ha publicat sis novel·les des de *Kras*, del 2001. Reconeix tenir la sort de poder viure de la literatura des de fa més d'una dècada. PERE TORDERA

Repte
“Volia fer una novel·la d'intriga amb tan poc material com pogués”

peu. “No crec que ni l'ambient ni la llengua siguin gaire importants, a *El vigilant* -reconeix-. He escrit tots els meus llibres en neerlandès, però en aquest cas no hi ha referències concretes. L'edifici és als afores d'una gran ciutat: podria passar a Bèlgica, però també a Catalunya”.

Gràcies al Premi de Literatura de la Unió Europea, Terrin ha aconseguit una dotzena de traduccions de la novel·la. Si bé el plantejament podria estancar-se ràpidament en mans d'un autor poc experimentat, l'autor nascut a Tielt el 1968 aconsegueix atrapar el lector gràcies a un estil sec i a capítols d'una brevetat que oscil·la entre les quatre pàgines i un sol paràgraf. Igual que en la ficció de Ballard, els problemes

no triguin a treure el cap. El Harry i el Michel veuen com d'un dia a l'altre tots els residents fugen de l'edifici. Primer es dediquen a fer conjectures sobre què pot haver passat. Més endavant reben amb estupefacció l'arribada d'un home, que diu ser un tercer vigilant que ha enviat l'empresa per la qual treballen (en aquesta part, les tortures dels soldats nord-americans a l'Iraq es fan presents). Al final, el duet de treballadors es decideix a buscar l'únic inquilí que no ha marxat. “*El vigilant* és un thriller claustrofòbic en què s'aclareixen pocs interrogants -diu Terrin-. No s'assembla a cap altra novel·la meua, perquè amb cada llibre exploro gèneres diferents”.

ART

Dalí, omnipresent en el 40è aniversari del Teatre-Museu

Crònica

JOSEP PASTELLS
GIRONA

Universal però també ultralocal, Dalí va escollir el solar de l'antic teatre de Figueres per edificar-hi “el centre espiritual d'Europa”, el Teatre-Museu que centralitza la seva egolatria exacerbada i que ahir a la nit va celebrar el 40è aniversari amb un espectacle audiovisual conduït, mitjançant sis projeccions en sis espais diferents, per l'omnipresent geni empordanès. La festa, organitzada per la Fundació Gala - Salvador Dalí, va atreure gairebé un miler de persones a una jornada de portes obertes que es repetirà avui de deu de la nit a la una de la matinada i que dissabte va viure una preestrena amb la presència d'unes 500 persones entre autoritats, patrons de la Fundació Dalí i socis dels Amics dels Museus. Els 35 minuts del

muntatge *Teatre-Museu Dalí. Un somni teatral* s'endinsen en la part més íntima del cervell d'un artista que, més enllà de la indiscutible capacitat de convertir la seva vida en un gran xou, va ser un immens creador de figures enigmàtiques, d'idees extravagants que deixaven clar que no tenia límits.

Si l'obra de Dalí pot concebre's com un deliri continu d'imatges que s'expressa en formes infinites, l'espectacle produït per Doc Doc Films -en què l'alma mater del museu apareix a les finestres de la façana, sota la cúpula geodèsica, dins de la vidriera, al gran escenari de l'antic teatre i al pati de les Loggies- resumeix a la perfecció el seu posat excèntric i una dimensió polifacètica que el va portar a ser dibuixant, escriptor, dissenyador, il·lustrador, escenògraf i publicista, per citar només algunes de les múltiples facetes d'un personatge que presumia de treballar fins i tot quan dormia.

La música de Wagner i Debussy accentuen l'alè dalinià d'un muntatge en què, gairebé com si es trac-

Mig miler de persones van assistir a la preestrena de l'espectacle de Doc Doc Films. DAVID BORRAT

tés d'una fantasia onírica, es pot veure un *screen test* de Warhol, fragments de les pel·lícules *Spellbound* i *Destino*, imatges del concurs televisiu nord-americà *What's my line*, del *Dalí dizzy dinner* -organitzat per Dalí i Gala al MoMA de Nova York-, de Dalí afirmant que el surrealisme és ell... Per elaborar el projecte, s'han visualitzat més de 130 hores de vídeos dels anys 50, 60 i 70 amb l'objectiu que el muntatge acabés sent un reflex prou fidedigne del que Dalí feia i pensava.

L'obra d'art total

Cap al final de la seva vida, quan els periodistes li preguntaven de quina de les seves obres estava més satisfet, Dalí sempre responia que del Teatre-Museu de Figueres. No és gens estrany, perquè en va concebre des de l'arquitectura fins als més petits detalls, tot i ser conscient, tal com afirma en una de les entrevistes que es projecten a l'espectacle, que és una obra inacabada, un espai dissenyat per ser permanentment actiu.